

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

**СПРАВА «КЕНТЕШ ТА БОРОДІНЯ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF KENTESH AND BORODYNYA v. UKRAINE)**

(Заяви № 44244/19 та № 26300/22)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

18 січня 2024 року

Це рішення є остаточним, але може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Кентеш та Бородиня проти України»

Європейський суд з прав людини (П'ята секція), засідаючи комітетом, до складу якого увійшли:

Мартіньш Мітс (*Mārtiņš Mīts*), Голова,

Катержіна Шімачкова (*Kateřina Šimáčková*),

Микола Гнатовський (*Mykola Gnatovskyy*), судді,

та Вікторія Марадудіна (*Viktoriya Maradudina*), в.о. заступника Секретаря секції,

після обговорення за зачиненими дверима 14 грудня 2023 року постановляє таке рішення, що було ухвалено у той день:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу було розпочато за заявами, поданими у різні дати, зазначені в таблиці у додатку, до Суду проти України на підставі статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція).

2. Про заяви було повідомлено Уряд України (далі – Уряд).

ФАКТИ

3. Перелік заявників і відповідні деталі заяв наведені в таблиці у додатку.

ПРАВО

I. ОБ'ЄДНАННЯ ЗАЯВ

4. Беручи до уваги схожість предмету заяв, Суд вважає за доцільне розглянути їх спільно в одному рішенні.

II. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ ПУНКТУ 1 СТАТТІ 2 КОНВЕНЦІЇ

5. Заявники скаржилися на непроведення ефективного розслідування смертей їхніх родичів, які не були результатом дій представників держави. Вони посилалися, прямо чи по суті, на пункт 1 статті 2 Конвенції.

6. Насамперед Суд зазначає, що ця справа має розглядатися з огляду на зобов'язання держави провести ефективне розслідування за процесуальним аспектом статті 2 Конвенції. Відповідні загальні принципи щодо ефективності розслідування наведені в рішенні у справі «Мустафа Тунч і Феджіре Тунч проти Туреччини» [ВП] (*Mustafa Tunç and Fecire Tunç v. Turkey*) [GC], заява № 24014/05,

пункти 169 – 182, від 14 квітня 2015 року). Зокрема, після виникнення зобов'язання провести розслідування, дотримання процесуальних вимог за статтею 2 Конвенції оцінюється на підставі декількох основних критеріїв: належність слідчих дій, оперативність розслідування, залучення членів родини померлого та незалежність розслідування. Ці елементи є взаємопов'язаними і кожен з них окремо не може бути самоціллю (там само, пункт 225).

7. До того ж це зобов'язання не є обов'язком досягнення результатів, а обов'язком вжиття заходів. Суд погоджується, що не кожне розслідування обов'язково має бути успішним або дійти висновку, який співпадає з викладом подій скажника. Проте воно, у принципі, має бути здатним призвести до встановлення фактів справи, а якщо твердження виявляться правдивими – до встановлення та покарання винних осіб (див. рішення у справі «Пол та Одрі Едвардс проти Сполученого Королівства» (*Paul and Audrey Edwards v. the United Kingdom*), заява № 46477/99, пункт 71, ЄСПЛ 2002-II).

8. Розглядаючи факти цієї справи у контексті зазначених принципів, Суд вважає, що розслідування характеризувалися різними недоліками, які підірвали здатність органів досудового розслідування встановити обставини смерті родичів заявників, а також відповідальних осіб, якщо такі були. Конкретні недоліки вказані в таблиці у додатку.

9. У керівних справах «Качурка проти України» (*Kachurka v. Ukraine*), заява № 4737/06, від 15 вересня 2011 року), «Поживотко проти України» (*Pozhyvotko v. Ukraine*), заява № 42752/08, від 17 жовтня 2013 року та «Басюк проти України» (*Basyuk v. Ukraine*), заява № 51151/10, від 05 листопада 2015 року) Суд вже встановлював порушення щодо питань, аналогічних тим, що розглядаються у цій справі.

10. Розглянувши всі надані йому матеріали, Суд не вбачає жодних фактів або аргументів, здатних переконати його дійти іншого висновку щодо прийнятності та суті цих скарг. З огляду на свою практику з цього питання Суд вважає, що у цій справі розслідування не відповідали критерію ефективності.

11. Отже, ці скарги є прийнятними та свідчать про порушення процесуального аспекту статті 2 Конвенції.

III. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

12. З огляду на наявні в нього документи та свою практику (див., зокрема, згадане рішення у справі «Басюк проти України» (*Basyuk v. Ukraine*), пункти 74 – 80) Суд вважає за доцільне присудити суми, зазначені у таблиці в додатку.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Вирішує* об'єднати заяви;
2. *Оголошує* заяви прийнятними;
3. *Постановляє*, що ці заяви свідчать про порушення пункту 1 статті 2 Конвенції у зв'язку з непроведенням ефективного розслідування смертей родичів заявників, які не були результатом дій представників держави;
4. *Постановляє*, що:
 - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам суми, зазначені в таблиці у додатку; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
 - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

Учинено англійською мовою та повідомлено письмово 18 січня 2024 року відповідно до пунктів 2 та 3 Правила 77 Регламенту Суду.

Вікторія Марадудіна
(*Viktoriya Maradudina*)
В.о. заступника Секретаря

Мартіньш Мітс
(*Mārtiņš Mīts*)
Голова

РІШЕННЯ У СПРАВІ «КЕНТЕШ ТА БОРОДИНЯ ПРОТИ УКРАЇНИ»

ДОДАТОК

Заяви зі скаргами за пунктом 1 статті 2 Конвенції
(непроведення ефективного розслідування смерті чи дорожньо-транспортних пригод,
які становили загрозу життю, до яких не були причетні представники держави)

№	№ заяви Дата подання	П.І.Б. заявника Рік народження	П.І.Б. представника та місцезнаходження	Події, що передували справі, та провадження на національному рівні	Ключові питання	Сума, присуджена кожному заявнику в якості відшкодуванн я моральної шкоди (в євро) ¹	Сума, присуджена у кожній заяві в якості компенсації судових та інших витрат (в євро) ²
1.	44244/19 13.08.2019	Наталія Олегівна КЕНТЕШ 1960	Мицик Олег Володимирович м. Львів	01.12.2005 тіло сина заявниці виявили в його квартирі. 11.12.2005, 03.04.2006 та 28.04.2006 прокурор відмовляв у порушенні кримінальної справи за фактом смерті у зв'язку з відсутністю складу злочину. 25.03.2006, 14.04.2006 та 26.05.2006 відповідно ці постанови скасовувалися як передчасні та постановлені без розгляду всіх обставин справи. У постановках вказувалося про необхідність проведення низки додаткових слідчих дій (огляд місця події, допит свідків та експертів, перевірка показань заявниці та свідків, а також усунення суперечностей у них, призначення додаткових судово-медичних експертиз, витребування інформації про телефонні дзвінки на телефон потерпілого тощо). 15.08.2006 зрештою було порушено кримінальну справу за фактом доведення до самогубства. Заявниці було надано статус потерпілої. 31.07.2009, 18.06.2010 та 23.04.2012 слідчий закривав провадження у зв'язку з відсутністю складу злочину. 03.09.2009, 15.07.2010 та 22.06.2012 відповідно ці постанови про закриття кримінальної справи скасовувалися як передчасні у зв'язку з непроведенням усіх можливих та	Постанови про відмову у порушенні провадження виносилися без належного розгляду обставин справи (рішення у справі «Олейнікова проти України» (<i>Oleynikova v. Ukraine</i>), заява № 38765/05, пункти 80 і 81, від 15 грудня 2011 року з подальшими посиланнями); на етапі досудового розслідування було вжито недостатньо заходів (рішення у справі «Качурка проти України» (<i>Kachurka v. Ukraine</i>), заява № 4737/06, пункт 52, від 15 вересня 2011 року), відсутність ретельності та оперативності підірвала здатність органів державної влади встановити	6 000	250

РІШЕННЯ У СПРАВІ «КЕНТЕШ ТА БОРОДИНЯ ПРОТИ УКРАЇНИ»

№	№ заяви Дата подання	П.І.Б. заявника Рік народження	П.І.Б. представника та місцезнаходження	Події, що передували справі, та провадження на національному рівні	Ключові питання	Сума, присуджена кожному заявнику в якості відшкодуванн я моральної шкоди (в євро) ¹	Сума, присуджена у кожній заяві в якості компенсації судових та інших витрат (в євро) ²
				<p>необхідних слідчих дій. Прокурор вказав про необхідність проведення низки додаткових слідчих дій (встановлення точного розташування речей у квартирі, де знайшли потерпілого, допит свідків, усунення суперечностей у показаннях свідків, очна ставка між заявницею і свідками, призначення додаткових судово-медичних експертиз тощо).</p> <p>30.12.2015 злочин перекваліфікували в умисне вбивство, хоча обвинувачення нікому пред'явлено не було. 18.07.2019 було призначено додаткову судово-медичну експертизу. Розслідування усе ще триває.</p>	<p>обставини справи (рішення у справах «Ігор Шевченко проти України» (<i>Igor Shevchenko v. Ukraine</i>), заява № 22737/04, пункт 60, від 12 січня 2012 року; «Зубкова проти України» (<i>Zubkova v. Ukraine</i>), заява № 36660/08, пункт 40, від 17 жовтня 2013 року),</p> <p>національні органи влади самі критикували процес проведення розслідування у зв'язку з його неефективністю (рішення у справах «Принда проти України» (<i>Prynda v. Ukraine</i>), заява № 10904/05, пункт 56, від 31 липня 2012 року та «Поживотько проти України» (<i>Pozhyvotko v. Ukraine</i>), заява № 42752/08, пункт 40, від 17 жовтня 2013 року)</p>		
2.	26300/22 02.04.2022	Олександр Григорович БОРОДИНЯ 1955	Хекало Віталій Михайлович м. Київ	<p>21.12.2012 тіло дочки заявника, О., було знайдено біля багатоквартирного будинку в м. Київ, в якому вона проживала. Того ж дня Дарницьке районне управління Головного управління Міністерства внутрішніх справ України у місті Києві (далі – Дарницьке РУ ГУ МВС України) порушило кримінальну справу за фактом доведення до самогубства. Згідно з твердженнями заявника В., який мав стосунки з О. і, як стверджувалося, жорстоко поводився з іншими жінками, убив його дочку. Відповідно до висновку судово-медичної експертизи від 03.01.2013 смерть О. настала внаслідок падіння з висоти, першою</p>	<p>Непроведення перевірки різних версій подій (рішення у справі «Юрій Слюсар проти України» (<i>Yuriy Slyusar v. Ukraine</i>), заява № 39797/05 пункти 86 і 87, від 17 січня 2013 року),</p> <p>на етапі досудового розслідування було вжито недостатньо заходів (рішення у справі «Качурка проти України» (<i>Kachurka v. Ukraine</i>), заява № 4737/06,</p>	6 000	250

РІШЕННЯ У СПРАВІ «КЕНТЕШ ТА БОРОДИНЯ ПРОТИ УКРАЇНИ»

№	№ заяви Дата подання	П.І.Б. заявника Рік народження	П.І.Б. представника та місцезнаходження	Події, що передували справі, та провадження на національному рівні	Ключові питання	Сума, присуджена кожному заявнику в якості відшкодування моральної шкоди (в євро) ¹	Сума, присуджена у кожній заяві в якості компенсації судових та інших витрат (в євро) ²
				<p>частиною тіла, яка торкнулася землі, були її стопи. 10.12.2013 справу було закрито у зв'язку з відсутністю складу злочину. 20.02.2017 слідчий суддя скасував цю постанову та відновив розслідування за скаргою заявника. Він зазначив, що слідчий не намагався встановити особу підозрюваного, не виконав постанову про тимчасовий доступ до речей та документів і не призначив судово-медичну експертизу. 23.11.2018 прокуратура міста Києва визнала попереднє розслідування, проведене Дарницьким РУ ГУ МВС України, неефективним і доручила провести додаткове розслідування Солом'янському управлінню поліції ГУНП у місті Києві. Того ж дня розслідування загибелі О. було об'єднано з розслідуванням підпалу автомобіля також, як стверджувалося, вчиненого В., оскільки він мав стосунки з власницею автомобіля З. 17.03.2021 групу прокурорів, які здійснювали нагляд за проведенням розслідуванням, замінили іншою групою у зв'язку зі складністю справи. Як вбачається з наявних матеріалів справи, розслідування усе ще триває.</p>	<p>пункт 52, від 15 вересня 2011 року),</p> <p>національні органи влади самі критикували процес проведення розслідування у зв'язку з його неефективністю (рішення у справах «Принда проти України» (<i>Prynnda v. Ukraine</i>), заява № 10904/05, пункт 56, від 31 липня 2012 року та «Поживотько проти України» (<i>Pozhyvotko v. Ukraine</i>), заява № 42752/08, пункт 40, від 17 жовтня 2013 року)</p> <p>відсутність ретельності та оперативності підірвала здатність органів державної влади встановити обставини справи (рішення у справах «Ігор Шевченко проти України» (<i>Igor Shevchenko v. Ukraine</i>), заява № 22737/04, пункт 60, від 12 січня 2012 року; «Зубкова проти України» (<i>Zubkova v. Ukraine</i>), заява № 36660/08, пункт 40, від 17 жовтня 2013 року),</p> <p>органи досудового розслідування насправді не намагалися провести ретельне розслідування (рішення у справах «Любов Єфіменко проти України» (<i>Lyubov Efimenko v. Ukraine</i>),</p>		

РІШЕННЯ У СПРАВІ «КЕНТЕШ ТА БОРОДИНЯ ПРОТИ УКРАЇНИ»

№	№ заяви Дата подання	П.І.Б. заявника Рік народження	П.І.Б. представника та місцезнаходження	Події, що передували справі, та провадження на національному рівні	Ключові питання	Сума, присуджена кожному заявнику в якості відшкодування моральної шкоди (в євро) ¹	Сума, присуджена у кожній заяві в якості компенсації судових та інших витрат (в євро) ²
					заява № 75726/01, пункти 76 – 80, від 25 листопада 2010 року та «Юрій Слюсар проти України» (<i>Yuriy Slyusar v. Ukraine</i>), заява № 39797/05, пункти 84 – 88, від 17 січня 2013 року).		

¹ Та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися заявникам.

² Та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися заявникам.